

A mai 95 tétel

A megújulás alapja

1. A megújulás kapcsán két gyakori és téves megállapítással találkozunk: *minden jól van úgy, ahogy van, semmin se változtassunk, mert azokat is elveszítjük, akik még ragaszkodnak az egyházhoz; és a semmi sincs jól, mindent meg kell változtatni, ha nem akarjuk, hogy templomaink teljesen kiürüljenek.*

2. Mindkét állítás félelmet szül, és ellehetetleníti a megújulást. Ezért észre kell vennünk, hogy az egyháznak, ha közös hullámhosszon akar maradni korának emberével, állandóan meg kell újulnia: *Ecclesia semper reformanda.*

3. Reformátoriak csak akkor lehetünk, ha továbbvisszük a reformátorok által elkezdett munkát, és nem akkor, amikor konzerváljuk azt.

4. Ugyanakkor csak a Szentírás lehet az útmutató ebben, ahogy minden más kérdésben is. A *Sola Scriptura* nem lehet csupán szólam! Ha az egyház feladja az Igét, megszűnik egyháznak lenni.

5. Az egyház az élő Isten szuverenitását hirdeti. Ebből az következik, hogy minden egyházi megnyilvánulásnak Isten akaratát kell tükröznie. Káros az, ha a „működőképesség” vagy a „mások is így csinálják” jellegű magyarázatokkal iktatjuk ki Isten akaratát.

6. Keresztyénné nem egy magatartás, hanem egy viszony tesz: a személyes hitre, bizalomra és szeretetre épülő kapcsolat Istennel.

7. Ebből fakadóan észre kell vennünk, hogy a megújulás a személyes oda-szánással kezdődik. Nincs és nem is lesz reformáció, sem ébredés mindaddig, míg a lelkész, presbiter, diakónus vagy más szolgálattevő át nem adja életét Krisztusnak.

8. A megújulást Jézus cselekszi, segíti folyamatosan. Hátráltatója csupán az ember: a lelkész, mert örökölt gyakorlatokba merevedik; a gyülekezet, mert a megszokás kényelmessé teszi.

9. A reformáció nem a rendszer megváltoztatásával, az egyházi vezetők meggyőzésével, hanem a gyülekezetekben folytatott evangéliumhirdetéssel, evangelizációval jutott sikerre. Ma is ez az útja az ember és az emberekből épített egyház változásának.

Az egyház küldetéséről

10. A missziós hangsúlyok eltolódtak: a Krisztushoz vezetni és Krisztusé lenni elv helyett a hívek egyházban való megtartása lett a cél.

11. Feladatunk inkább ez: Krisztushoz vezetni az embereket úgy, ahogyan azt az első keresztyén gyülekezetek tették.

12. Mivel misszió nélkül nincsen egyház, a misszió nem opcionális feladat.

13. A misszió nem lehet időszakos program, és nem lehet csak bizonyos erre delegált és ezért megfizetett szolgálattevők feladata sem.

14. Missziós szemléletű gyülekezetekre van szükség Erdélyben. Ennek érdekében tanítani kell a híveket a missziós szemléletre.

15. Nincs misszió azok nélkül, akik fontosnak érzik a mások életének megújulását.

16. A külmisszió támogatása a belmisszióknak is lendületet adhat. Krisztus egyházában komolyan kell vennünk a misszió teljes parancsát.

A közösségről

17. A misszió mellett fontos feladata még az egyháznak a közösségben élők erősítése, támogatása. Nincs egyház olyan megújult életű emberek nélkül, akik észreveszik a mellettük levőket, melléjük állnak, s ha kell, velük sírnak vagy velük örülnek.

18. Miközben kiürülnek a templomok, egyre többen vágnak a spiritualitás megélésére. Vajon nem azért keresik ezt máshol, mert a túlságosan megkövült tradíciók nem kínálnak lehetőséget erre? Keresni kell a tradicionális közösségmegélésen túli lehetőségeket.

19. Az ApCsel 2,41–47 szerint az első keresztyének nemcsak az apostoli tanításban vettek kitartóan részt, hanem a „közösségben” is. Ez azt jelenti, hogy szilárd bizalmi kapcsolatokat építettek ki. Ha mai gyülekezeteinkben többnyire csak látszatkapcsolatok vannak, akkor nem bírnak megtartó erővel.

20. Az első keresztyéneknek nem rendezvényszerű gyülekezeti alkalmak voltak, hanem olyan közeli kapcsolatban éltek, ahol számíthattak a testvérré. Ki kell nőni a programközpontú gyülekezetszervezésből.

21. Mély spiritualitás és szakralitás jellemezte ezeket a közösségeket. Közben bensőségesek voltak, befogadtak kívülállókat is.

22. A jövő gyülekezeteinek alapsejtjei mély lelki közösségek, az apostoli kor házi gyülekezeteihez hasonló csoportok lesznek .

23. Az egyháztagság helyett a tanítványságot kell megélnünk és hangsúlyoznunk.

A konfirmációról

24. Nem igazán tudjuk, hogy mit kezdjünk a konfirmációval. Hitvallásnak tekintjük, és annak nyilvánítjuk, holott a gyakorlatban ritkán az.

25. Tisztességesebb lenne misszióknak tekinteni, és nem hitvallásként láttatni. Tévedés az, hogy általa inkább a tanítást és a szervezetbe való betagolást célozzuk meg („az egyház felnőtt tagjaivá nyilvánítalak”), holott az lenne a célunk, hogy az ifjakat Krisztushoz vezessük.

26. Vagy legyen a konfirmáció személyes és önkéntes hitvallás felnőttkorban.

A szolgálatról és a szolgálókról

27. Az egyetemes papságból egyedüli vagy inkább magán(yos) papság lett. A lelkész mindent jobban tud, és többnyire egyedül is végez mindent; az egy-személyűség elve lépett a Szentlélek adományai által együtt szolgáló biblikus közösség helyébe. A szolgálatokban túlhangsúlyoztuk a lelkészre összpontosító, igemagyarázó és tanítói karizmát, a többit pedig háttérbe szorítottuk, vagy sorvadni hagytuk.

28. Helyet kell adni a Szentlélek különféle adományainak és vezetésének.

29. Mindenki, aki hisz Krisztusban, arra kapott elhívást, hogy istenes életvitelt gyakorolva szolgáljon. A hivatások tartalma különbözhet, ugyanakkor nem lehet hierarchikusan egymás alá és fölé rendelni őket.

30. A lelkész megszólítása nem biblikus. A tiszteletes úr kifejezés a gyülekezet felé emeli Krisztus méltatlan szolgáját. A biblikus megszólítás egyszerűen csak *testvér* vagy *lelkipásztor* a Krisztus által megtisztított szentek közösségében.

31. A fekete palást üzenete nem evangéliumi. Komor. Nincs összhangban korunkkal és elsősorban a kegyelem örömhírével, amit egyházunk alapkövének tartunk.

32. A megkülönböztető papi öltözet ószövetségi szabály, mert az Krisztusra mutató előkép volt. Az Újszövetség csak a szentségben megnyilvánuló egyenruhát írja elő mindenkinek: „öltözzétek fel az Úr Jézus Krisztust” (Róm 13,14).

33. A gyülekezet részéről az igehirdető vagy liturgus számára adott és megbízatást jelképező ruhadarab kizárólag a szolgálat végzése alatt lehet indokolt. A palásttal kapcsolatos tévhittek egyik jele az, hogy sok lelkész csak akkor emeli kezét áldásra, amikor palástot visel.

34. Egyházi törvényeink kizárólag csak szolgálatok végzésére engedélyezik a palást viselését, semmiképpen nem utcai használatra, küldöttség fogadására vagy más alkalmakra.

35. A palást az ószövetségi papi szolgálat megkülönböztető jele. Ha az egyetemes papságot valljuk, szükségtelen egy szolgálattelvőt a többi kegyelmi ajándékkal rendelkező gyülekezeti tag fölé emelni.

36. Az esperesek, püspökök nem egy hierarchikus szervezet funkcionáriusai. Ők a lelkipásztorok lelkipásztorai. Mivel a Biblia alapján más megbízatást nem kaphatnak, ehhez kell igazítani egyházunk rendjét is.

37. Érvényt kell szerezni az egyetemes papság elvének. Ezért a lelkész-képzés mellett hangsúlyt kell fektetni a gyülekezeti munkások képzésére is, mert a mi Urunk az egész gyülekezetnek ajándékozza a lelki ajándékokat és nem csupán a lelkipásztoroknak.

38. Ezzel egy időben vezetésre kell tanítani a presbitereket, és a tényleges vezetést át kell engedni a presbitériumoknak.

Az istentiszteletről

39. Az egyedül Istené a dicsőség elve helyett túlságosan a szolgáló egyházi vezető és az egyháztag kerül reflektorfénybe. A templomokban hemzsegnék az „adományozta”, „építtette”, „felújította” típusú, embert dicsőítő feliratok, adakozók neveit megörökítő táblák. A egykori szentképek helyébe a „szent” varrottasok és a magunkat dicsérő feliratok kerültek.

40. Egyre gyakoribb az istentiszteletek énekes, zenés részei után felhangzó tetszésnyilvánító kopogás vagy taps.

41. A liturgia kiszikkadt, „csodadeficités,” hiányzik belőle a gyülekezet részvételének, bevonásának lehetősége.

42. Istentiszteletünk túlságosan beszédcentrikus. Ugyanakkor túlságosan az ember értelmére hat.

43. Istentiszteletünk bizonyos értelemben kirekesztő: kizárja az istentapasztalatból a gyermeket és a fiatalt. Számúzi őket más foglalkozásokra.

44. Jogos igénye a mindenkori egyháznak, hogy az Úr elsősorban mai nyelven és mai dallamokkal szólítsa meg embereket, és ők is a maguk nyelvén szólhassanak őhozzá. Olyan új énekeskönyvre van szükség, amelyben énekelhető énekek vannak. Az elavult szövegű énekeket cseréljük le a jelen énekeivel.

45. Minél archaizálóbb egy istentisztelet, annál inkább eltávolodik az ember valós életétől, a hit megélése pedig elszakad a mindennapoktól, és mindössze a templomban töltött heti egy órára korlátozódik.

46. Ne csak az orgona szóljon az istentiszteleten. Ahol erre lehetőség van, legyen más hangszer is.

47. Csak az a liturgia szolgálhat Isten tiszteletéért, amely szilárd bibliai alapokon áll. Az istentisztelet legyen találkozás a testté lett Igével mind a hirdetett Ige (prédikáció), mind pedig a látható Ige (sákramentum) útján.

48. Ezért az igeszerű istentiszteletnek eredendően két fókusza van: az igehirdetés és a sákramentum.

49. A hagyományokat illetően túlságosan szelektívek vagyunk. Leginkább az elmúlt 150–200 év hagyománya van jelen liturgiánkban. A hagyománytisztelet nyilvánuljon meg abban is, hogy utat nyitunk a tágabb keresztyén múlt, a hajdani egyház irányába.

50. Jó példája ennek, az Erdélyben megőrzött kálvini bűnvalló imában álló tétel, miszerint a mai egybegyülekezés „a szentek közösségében, az angyalok és üdvözült lelkek társaságában” történik. De ez önmagában még nem elégséges.

51. Ez a nyitás elsősorban a spiritualitás gyakorlásában kell hogy megvalósuljon.

52. Engedjünk teret a különböző lelki alkatok spirituális megtapasztalásainak.

53. A felekezeti határok olykor a biblikus modell kárára szűkítik le a hitmegélést például a térdeplő imádkozás elutasításával.

54. Aki részt vesz az istentiszteleten, egyszerre használja intellektusát és lelke mély rétegeit. Ezért fontos, hogy az értelmi és érzelmi dimenzió egyensúlyban legyen az istentiszteleten.

55. Az intellektualitás túltengésének az a következménye, hogy istentiszteletünk spirituálisan igencsak szegényes. Ezt a hiányt nem pótolják sem a peremélmények, például a szentimentalizmus, sem a paraliturgikus cselekmények: a műsorok, a szavalatok, a kórus „fellépései” stb.

56. Ne féljünk azoktól a formai elemektől, amelyek elsősorban az érzelmekre hatnak, és ezáltal az élményszerűséget, az áhítatot hivatottak elmélyíteni.

57. E formai elemeknek hordozója elsősorban a zene, de lehet a csend is.

58. Az istentisztelet legyen közösségi cselekmény. Keresnünk és alkalmaznunk kell az olyan istentiszteleti elemeket, amelyek megkönnyítik az aktív részvételt, az intellektuális és érzelmi odaszánást a gyülekezet részéről.

59. Az istentisztelet vezessen be a szentség világába, egy másik dimenzióba, ahol átéljük, hogy „itt van Isten köztünk”.

60. Ébredés, lelki megújulás nélkül aligha van liturgiai megújulás, legfennebb csak ideiglenes újítás, amely csak az újszerűségével hat, idővel pedig megszokássá válik.

61. Mivel nagyon sok prédikáció nem a felolvasott Igén, a textuson alapzik, elmarad az Ige azon ereje, amelyről a Zsidókhoz írt levél beszél: „Isten Igéje élő és ható” (4,12).

Az egyházfegyelemről

62. Mivel az egyház reformációja nem ért véget, ezért bátrabban kell szembenéznünk múltunkkal. Bűnbánatot kell tartanunk a bűnök, mulasztások megnevezésével.

63. Az egyik első lépés lehet annak bevállalása, hogy a tanfegyelem mély válságban van egyházunkban.

64. Vadházasságokban élő gyülekezeti tagjainkat mustra és eklézsiakövetés nélkül, de kellő pompával esketjük össze.

65. Rossz erkölcsű gyülekezeti tagjainkat mustra és eklézsiakövetés nélkül részesítjük a sákramentumokban.

66. A házasság által egyházunkba betérők lelki nevelése rendszerint elmarad.

67. A lelkész házaspárok házassági válságának esetében hagyjunk fel az inkvizíciós erkölcsöszséggel.

68. A fegyelmi részesült lelkipásztorokat rehabilitálni kellene.

69. Nem szabad a lelkészeket úgynevezett „büntetőhelyekre” áthelyezni, és ezzel az amúgy is reménytelen lelkiállapotban levő életet még inkább el lehetetleníteni.

70. A fegyelmi bizottságok titoktartási eskü alatt működjenek. A határozatok meghozataláig minden, ami elhangzik, legyen titkosítva. A kiszivárgó félinformációk, vélekedések oly mértékben rombolják az emberi méltóságot, hogy ezt utólag nem lehet helyreállítani.

71. Az egyházfegyelem gyakorlása nem történhet szelektíven. A tisztségben levő nem tehet különbséget e tekintetben barát és távolabbi ismerős, gyülekezeti tag vagy szolgatárs között.

72. Ne veszítsük szem elől az esendőséget és az emberi megsebződést. Nem ritka, hogy egy bántódás, sebződés következtében leszűkítjük a másik embert. Az Isten képére formált és változni képes ember helyett már csak bűnének statikus képe látszik.

73. Ezért olyan nehéz a megbocsátás útjának megelégedése, és olykor erősebb az a hang, amely inkább a leszámolás, a megbüntetés, a kirekesztés perspektíváját részesíti előnyben.

A családról

74. A házasságok állapota válságos. Egyre több házasság végződik válással, vagy torkollik a sokszor egy fedél alatt élők formális vagy informális elszakadásába. Legyenek házassággondozó szakembereink!

75. Vegyük komolyan a gazdasági migránsként külföldön dolgozó egyháztagjaink gyermekeinek lelkigondozását.

76. Gyülekezeteinkben a teljes családokat tartsuk szemünk előtt, és ne egymástól elszigetelt generációs programokban gondolkozzunk.

77. A szobrok, kopjafák állítása helyett hozzunk létre ösztöndíjakat a többgyermekes családok támogatása érdekében.

Az egyházszervezetről és egyházi eljárásokról

78. Az egyház legyen a testvérek hitvalló közössége és ne csak intézmény. Az élő egyházban nincs szükség a tekintélyelvűségen alapuló „trónokra”.

79. A tisztségek betöltése sok esetben egyházpolitikai játszmákkal történik. Sokan úgy kerülnek pozícióba, hogy azt utólagos viszonttámogatással vásárolják meg.

80. A gyülekezeti tagság ne csak az egyházfenntartás befizetésének függvénye legyen.

81. Az egyház életének fontos része az elöljárók iránt tanúsított tisztelet.

82. Több átláthatóságra van szükség. Elviekben egyetértünk az átláthatóság kritériumával, és el is várjuk ezt a vezetőktől és testületektől. A gond a gyakorlati alkalmazás során jelentkezik, mivel az átláthatóság gyakorlatba ültetése legtöbbször többletmunkát igényel.

83. Olykor könnyebb nem bevonni másokat, egyedül dönteni és akár kivitelezni is. Ennek azonban beszűkítő hatása van: nem hagyok más lehetőséget a presbitériumnak, gyülekezetnek, egyházmegyének, lelkészársadalomnak, egyházunk kihagyott rétegeinek, mint a kritikus bírálatot.

84. Átláthatóság és nyitottság hiányából igazán nem is következhetik más, csak a kritika. Az eseményláncolat következő fázisa az önigazolás.

85. Különösen indokolt az átláthatóság a közösség pénzügyeiben mind gyülekezeti, mind egyházmegyei, mind pedig egyházkerületi szinten.

86. Ha egyszerűsítjük és átalakítjuk az elavult adminisztrációt, ez könnyíti az átláthatóságot, és energiákat szabadít fel az.

87. Törvényeink és belső eljárásaink újragondolásakor számolni kell a modern kommunikációs eszközök nyújtotta lehetőségekkel. A köztes megállók, továbbterjesztéseket ki kellene iktatni.

88. A formális tisztségeket meg kell szüntetni. Felesleges fenntartani az ilyeneket.

89. A tisztségek esetében meg kell szüntetni a különbségtételt a honoráltak és nem honoráltak között. Ha valaki tisztséget vállal, önkéntes munkát végez, beleértve a számvevőt is.

90. Az intézményes, szervezett egyház egyre inkább veszít jelentőségéből. Többek között amiatt, hogy a kevésbé szocializáltak számára fölöslegesnek tűnő, túlburjanzott eljárásokat tart életben.

91. Mivel a tanfegyelem válságos, a vizitáló egyházmegyei és egyházkerületi tisztségviselőknek meg kellene vizsgálniuk a lelkészek hitvallási alapjait.

Egyház és politika

92. Az egyház ne vegyen részt pártpolitikai küzdelmekben. Ha a lelkész a politikába bonyolódik, politikusokat vagy politikai pártokat támogat, könnyen elveszíti belső függetlenségét. Veszélyes elköteleződni egy politikai ideológia mellett, mivel önkéntelenül is átvesszük az illető ideológia diskurzusát, hogy aztán társadalmi, közéleti, aktuális kérdésekben hovatovább ne az evangélium, hanem ideológiák mentén, szekértáborokban gondolkodjunk.

Karakterformálódás

93. A posztmodern ember egyik legnagyobb igénye a hitelesség. Nem nagy szólamokat várunk, sőt ezekben egyre kevésbé bízunk. Azt várjuk, hogy a keresztyén egyház és elsősorban a vezetők legyenek hiteles emberek.

94. Legyen több teológiai reflexió és etikai értékelés, mivel egyházunk túlságosan átállt a pragmatikusságra. A pragmatizmusban eltűnik Isten törvényének mércéje, és az én mércéje lesz mérvadó.

95. Több hálaadást! Sokat panaszkodunk. Ennek velejárója többek között az örömtelenség. A hálaadás belső megelégedettséget feltételez, és belső áthangolódást feltételez a panasz hullámhosszáról a szentség hullámhosszára.

Kidolgozták az erdélyi és királyhágómelléki református lelkipásztorok.

Szerkesztette **Simon János**